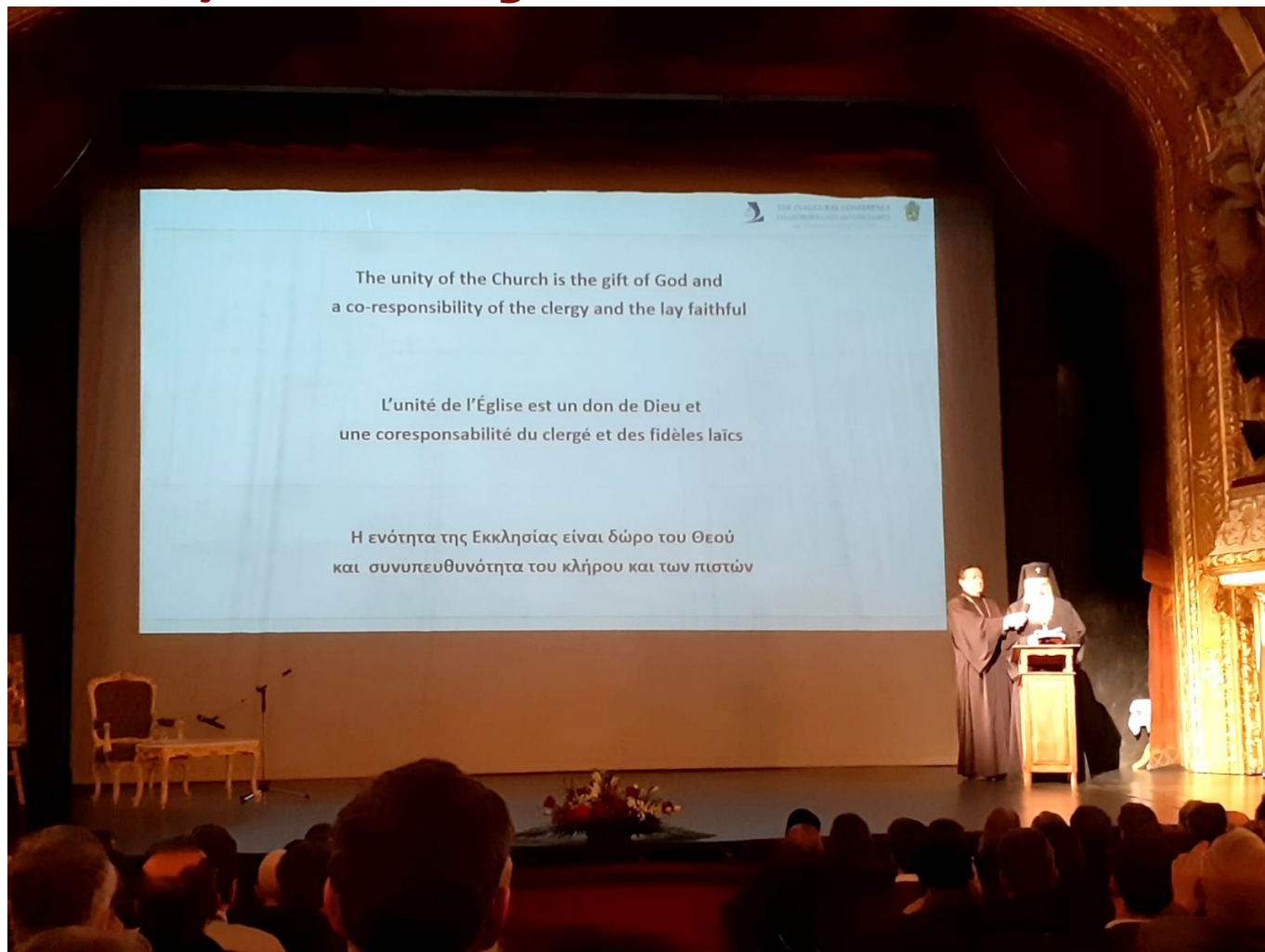

Mesajul Patriarhului României la Conferința IOTA de la Iași (Text integral)

Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a adresat un mesaj cu prilejul conferinței teologice internaționale „Unitatea panortodoxă și sinodalitatea”, organizată la Iași de Asociația Teologică Ortodoxă Internațională (IOTA).

Mesajul a fost citit de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Teofan al Moldovei și Bucovinei.

În cuvântul intitulat „Unitatea Bisericii este dar al lui Dumnezeu și coresponsabilitate a clerului și credincioșilor laici”, Preafericirea Sa subliniază faptul că este „tot mai necesară o reînnoire a teologiei ortodoxe actuale, printr-o prezentare a legăturii profunde dintre adevărurile de credință, viața liturgică și experiența mistico-ascetică a Bisericii”.

Tema generală a conferinței care se desfășoară în perioada 9-12 ianuarie este „Unitatea panortodoxă și conciliaritatea”.

Părintele Patriarh Daniel evidențiază că astăzi, „reflecția teologică privind unitatea eclesială panortodoxă trebuie aprofundată și în relație cu viața concretă a comunităților eclesiale prezente”.

„În acest sens”, spune Patriarhul Daniel, „catedra academică și altarul Bisericii trebuie să fie în permanentă conlucrare, profesorul de teologie și păstorul de suflete sunt coresponsabili pentru apărarea, păstrarea și cultivarea unității eclesiale locale și panortodoxe”.

Text integral:

În societatea contemporană, caracterizată prin secularizare accentuată, adică prin relativizarea valorilor religioase și morale, este tot mai necesară o reînnoire a teologiei ortodoxe actuale, printr-o prezentare a legăturii profunde dintre adevărurile de credință, viața liturgică și experiența mistico-ascetică a Bisericii. Această prezentare relațională dinamică trebuie realizată prin aprofundarea marilor teme ale credinței și vieții Bisericii, în dialog cu nevoile pastorale și misionare prezente.

Unitatea este un atribut sau o notă fundamentală a Bisericii Ortodoxe mărturisită în Crez: „Cred într-o Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolească Biserică”. Înțelegerea unității Bisericii, realizarea și manifestarea ei la nivelul vieții concrete a Bisericii trebuie să constituie o permanentă preocupare, atât în plan teologic și spiritual, cât și în plan pastoral-misionar.

În acest sens, sinodalitatea este o regulă canonică și o practică a vieții Bisericilor locale ortodoxe, cu scopul de-a exprima unitatea credinței ortodoxe, a vieții sacramentale și a disciplinei canonice, potrivit Sfintei Scripturi și potrivit Sfintei Tradiții apostolice și patristice. Dacă sinodalitatea este o normă canonică permanentă la nivel local, ea trebuie să fie astăzi o practică permanentă și la nivel panortodox sau universal, nu doar în situații excepționale sau de criză, ci pentru menținerea și afirmarea permanentă a comuniunii eclesiale și a coresponsabilității pastorale și misionare ale Ortodoxiei în lumea de azi.

Teologia ortodoxă prezentă este chemată să aprofundeze adevărul privind unitatea eclesială, dogmatică, euharistică și canonică, pornind de la învățătura fundamentală că Sfânta Treime constituie sursa, modelul și scopul unității panortodoxe și a sinodalității în Biserică, după cum ne arată rugăciunea Domnului

Iisus Hristos pentru unitatea Bisericii Sale: „ca toți să fie una, după cum Tu, Părinte, întru Mine și Eu întru Tine, așa și aceștia în Noi să fie una, ca lumea să creadă că Tu M-ai trimis. Și slava pe care Tu mi-ai dat-o le-am dat-o lor, ca să fie una, precum Noi una suntem.” (Ioan 17, 21-22).

Înțelegerea teologiei dogmatice ortodoxe ca știință a mântuirii și slujire a unității Bisericii a fost preocuparea principală a marelui teolog român Dumitru Stăniloae, care în opera sa a reorientat și înnoit teologia academică ortodoxă, adesea influențată de scolastica occidentală, eliberând-o de această influență prin intensificarea legăturii teologiei contemporane cu teologia Sfinților Părinți, cu spiritualitatea liturgică și mistico-ascetică (filocalică) a Bisericii.

Vorbind despre importanța Teologiei Dogmatice, ca sinteză și sistematizare a teologiei întregi, cu un scop unitar, precis, Părintele Stăniloae constata în anul 1930: „Lipsa dogmaticii din formarea teologului face din disciplinele teologice studii disparate cu probleme care au pierdut din vedere subordnarea lor unui scop unitar. Atenția teologului este deviată de la Dumnezeu și acțiunea Lui, la filologie, la istorie, la probleme so-cilogice etc., privite pentru ele însele. Problema central-religioasă, legătura sufletului cu Dumnezeu, în care se rezolvă toate celelalte probleme este, dacă nu uitată, împinsă pe un plan secundar”[1].

Arătând vocația teologiei ortodoxe ca știință a mântuirii sau a îndumnezeirii omului și a unității sau comuniunii eclesiale în viața și misiunea Bisericii, Părintele Stăniloae face distincția necesară între teologia făcută într-un timp dat și învățătura permanentă a Bisericii precizând că: „nu toată teologia devine învățătură bisericească, ci numai aceea pe care o absoarbe Biserica prin con-sensul ei unanim în timp și spațiu [...]. Așadar, în Biserică, se face teologie și Biserica menține din ea ca învățătură permanentă ceea ce explicitează autentic planul de îndumnezeire a omului” [...]. „Teologii trebuie să-și încadreze slujirea lor în această operă de mântuire a credincioșilor Bisericii (s.n.) din fiecare timp. De aceea, reflexiunea teologică personală trebuie să fie animată nu de dorința de originalitate cu orice preț, ci de explicarea a ceea ce e moștenire comună și slujește mântuirii credincioșilor Bisericii (s.n.) din acel timp; ea trebuie să stea în strânsă intimitate cu viața de rugăciune și de slujire a Bisericii, pentru a adânci și înviora această slujire. Fără aceasta, Biserica poate deveni formalistă în slujirea ei, iar teologia rece și individualistă”[2].

Așadar, astăzi, reflecția teologică privind unitatea eclesială panortodoxă trebuie aprofundată și în relație cu viața concretă a comunităților eclesiale prezente. În acest sens, catedra academică și altarul Bisericii trebuie să fie în permanentă conlucrare, profesorul de teologie și păstorul de suflete sunt coresponsabili pentru

apărarea, păstrarea și cultivarea unității eclesiale locale și panortodoxe. În această privință, dorim să reamintim faptul că dogmele și canoanele Bisericii Ortodoxe au fost formulate și aprobate în Sinoade ecumenice de către episcopi, păstori în eparhiile lor, fiind ajutați de teologi erudiți, toți având o conștiință profundă a responsabilității lor de a menține unitatea Bisericii ca fiind o necesitate pentru mântuirea clerului și credincioșilor Bisericii, adică unirea lor cu Sfânta Treime. De asemenea, pe baza credinței ortodoxe, Liturghiile euharistice au fost elaborate în comunități eclesiale vii, unind rugăciunea cu reflecția teologică, dogma cu doxologia, unitatea internă a Bisericii cu misiunea ei dinamică în societate. Pe lângă sublinierea adevărului că Sfânta Treime este sursa, modelul și scopul unității Bisericii, teologia ortodoxă de astăzi trebuie să sublinieze că unitatea Bisericii este dar oferit de Dumnezeu, dar și responsabilitate a episcopilor, preoților, diaconilor și credincioșilor laici, pentru menținerea unității Bisericii, pentru ca „lumea să creadă” (cf. Ioan 17, 21-22).

Totodată, Ortodoxia are nevoie de o reflexie teologică aprofundată privind relația dintre libertatea individuală și comuniunea eclesială, dintre teologia academică și viața parohiilor și mănăstirilor, între primat (întâietate) și sinodalitate, la nivel local și panortodox, între autocefalie locală și coresponsabilitate panortodoxă, deoarece autocefalia nu trebuie confundată cu izolarea și nici unitatea cu constrângerea. Dialogul, consultarea reciprocă și cooperarea concretă dintre Bisericile noastre autocefale trebuie să devină o practică permanentă, bine organizată, și nu doar evenimente izolate sau de conjunctură.

Trebuie să veghem permanent ca egoismul individual sau colectiv să nu submineze sfințenia comuniunii eclesiale.

Ne rugăm Preasfintei Treimi să dăruiască lumină, pace și bucurie tuturor participanților la Conferința teologică internațională de la Iași (9-12 ianuarie 2019), cu tema „Unitatea panortodoxă și sinodalitatea”.

† Daniel

Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

[1] „Prefață” la traducerea manualului lui Hristu Andrușos, Dogmatica Bisericii Ortodoxe Răsăritene, Sibiu, 1930, p. V, citat de Diac. Asist. Ioan Ică jr. în volumul omagial: Persoană și Comuniune. Prinos de cinstire preotului profesor academician Dumitru Stăniloae 1903-1993, Sibiu, 1993, p. XXV, nota 3.

[2] Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, Teologia Dogmatică Ortodoxă, Tom 1, ediția a V-a,

În colecția Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, Opere Complete, Ed. BASILICA, București, 2018, pp. 100-101.

(basilica.ro / Foto credit: Robert Moldoveanu)